

Vestfold
og Telemark
revisjon

Internkontroll økonomi

Forvaltningsrevisjon | Nome kommune

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	4
1.1. Kontrollutvalgets bestilling	4
1.2. Problemstilling og revisjonskriterier	4
1.3. Avgrensning.....	4
1.4. Metode og kvalitetssikring	4
1.5. Kommunedirektørens uttalelse.....	5
2. Om kommunen	6
3. Økonomistyring og rapportering	8
3.1. Internkontroll	8
3.2. Rapportering til formannskap og kommunestyret.....	21
4. Budsjettering	27
4.1. Revisjonskriterier	27
4.2. Fakta om budsjettering	29
4.3. Revisors vurdering av budsjettering	34
5. Konklusjoner og anbefalinger	35
5.1. Konklusjoner.....	35
5.2. Anbefalinger.....	35
Litteratur og kildereferanser	36
Vedlegg	37
Vedlegg 1: Kommunedirektørens uttalelse	37
Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring	38

Sammendrag

I denne forvaltningsrevisjonen har vi sett på kommunens internkontroll i forbindelse med økonomirapportering og budsjettering.

Med bakgrunn i våre undersøkelser mener vi at Nome kommune har egnede tiltak for å sikre god økonomistyring og realistisk budsjettering.

Økonomistyring og rapportering

Våre undersøkelser viser at kommunen har overordnede styringsdokument og at roller og ansvar i økonomiarbeidet er avklart.

Nome kommune har økonomireglement som viser til hvordan kommundirektøren skal rapportere til politisk nivå. Det foreligger ikke noen samlet detaljert beskrivelse av prosessene, men gjennom rundskriv fra kommundirektør/økonomisjef til ansvarlige for rammeområdene ble det gitt god informasjon om framdrift og arbeidsoppgaver i forbindelse med økonomirapporteringen for 2020.

Bruken av maler og skjemaer i forbindelse med tertialrapporteringene er med på å sikre enhetlig framstilling av situasjonen.

Tertialrapporteringene til kommunestyret gjort i tråd med kravene i kommuneloven § 14-5.

Budsjettering

Kommunen har gjort de nødvendige beregninger og vurderinger av hvilke inntekter kommunen kan regne med for budsjettåret 2021 og videre i økonomiplanperioden. Bakgrunn og premisser for beregningene av inntektene er også beskrevet i selve budsjettdokumentet.

Etter vår vurdering har kommunen egnede tiltak og rutiner for budsjettarbeidet. Kommunedirektør har gitt god informasjon om framdrift og arbeidsoppgaver. Det blir brukt maler, skjemaer og egnede elektroniske verktøy for å sikre enhetlig prosess og likeartede dokumenter i budsjettarbeidet

Kommunens budsjett og økonomiplan er behandlet i tråd med kommunens økonomireglement og reglene i kommuneloven.

Anbefalinger

Vi har ingen spesielle anbefalinger til kommunen.

Skien, 19. april 2021

Vestfold og Telemark revisjon IKS

1. Innledning

1.1. Kontrollutvalgets bestilling

Forvaltningsrevisjonen er bestilt av kontrollutvalget i Nome kommune i sak 21/20. Bestillingen var med forbehold om vedtak av plan for forvaltningsrevisjon i kommunestyret. Kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon i sak 70/20.

Reglene om forvaltningsrevisjon står i kommuneloven § 23-2, første ledd bokstav c, jf. § 23-3 og § 24-2 og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

1.2. Problemstilling og revisjonskriterier

Rapporten handler om følgende problemstillinger:

1. Har Nome kommune tiltak for å sikre god økonomistyring?
2. Har Nome kommune tiltak for å sikre realistisk budsjettering?

Revisjonskriteriene¹ i denne forvaltningsrevisjonen er hentet fra ny kommunelov med aktuelle forskrifter. Videre har Kommunenes Sentralforbunds rapport *Orden i eget hus – kommune- direktørens internkontroll* (april 2020) vært en kilde til revisjonskriterier. Andre kilder til revisjonskriterier har også vært benyttet. Kriteriene framgår under hver problemstilling nedenfor.

1.3. Avgrensning

Vi har undersøkt budsjetteringen opp mot budsjettåret 2021. For å undersøke rapportering har vi undersøkt rapportering for regnskapsåret 2020.

Vi har ikke undersøkt budsjettering av investeringsprosjekt. Vi har ikke undersøkt budsjett og rapportering som skjer i vertskommuner for samarbeid som Nome kommune deltar i. Vi har ikke undersøkt særlige rapporteringer knyttet til tilskuddsordninger for koronapandemien.

1.4. Metode og kvalitetssikring

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

¹ Det skal alltid etableres revisjonskriterier i forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15. Revisjonskriterier er de regler og normer som gjelder innenfor det området vi skal undersøke. Revisjonskriteriene er grunnlaget for revisors analyser, vurderinger og konklusjoner.

Vi har intervjuet ansatte i kommunen, og gjennomført to spørreundersøkelser, en rettet mot ledere med budsjettansvar og en til kommunestyrerepresentantene. Videre har vi gått gjennom rutiner og reglement og sentral dokumentasjon som gjelder budsjettering og rapportering.

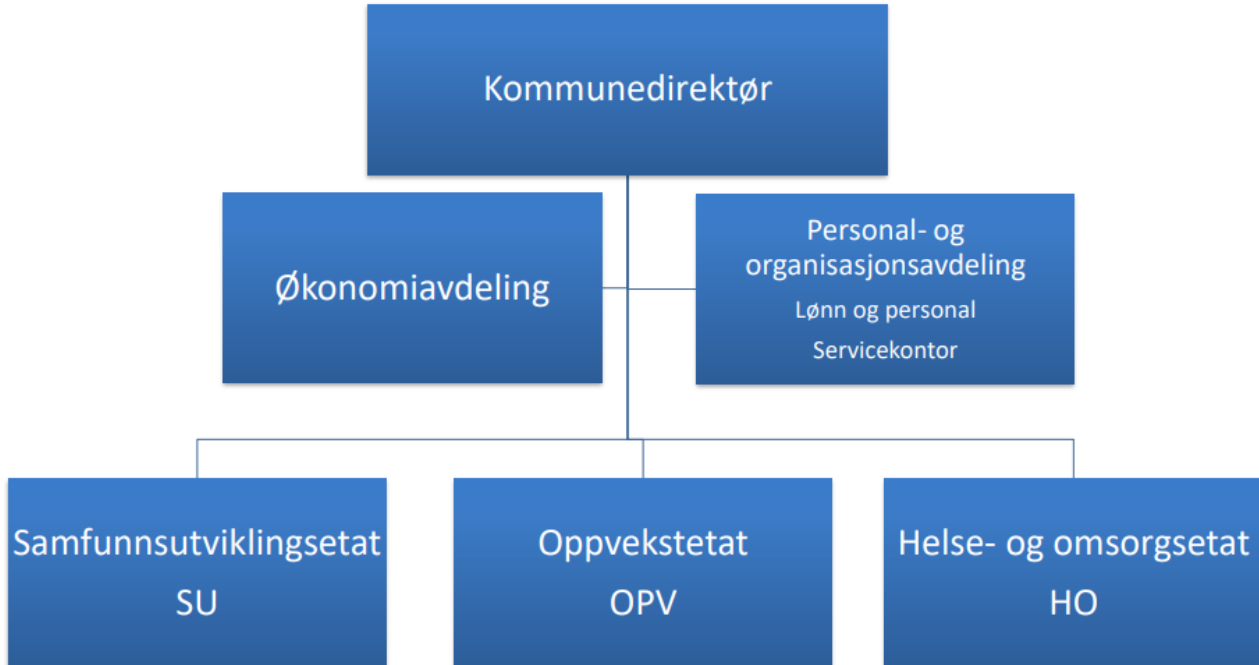
Det står mer om metode og tiltak for kvalitetssikring i vedlegg 2 til rapporten.

1.5. Kommunedirektørens uttalelse

Utkast til rapport er presentert for administrasjonen i kommunen for aktaverifisering og sendt til uttalelse 15. april 2021, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Uttalelsen fra kommunedirektøren har ikke ført til endring i rapporten. Kommunedirektørens uttalelse ligger i vedlegg 1.

2. Om kommunen

Nome kommune har slik administrativ organisering:

Nome kommune har tre etater med hver sin etatsjef som rapporterer til kommunedirektøren. I tillegg rapporterer økonomisjef, personal- og organisasjonssjef, Nome og Midt-Telemark Brann og redning og Nome mottak direkte til kommunedirektøren.

Kommunens økonomiavdeling består av økonomisjef, to medarbeidere i 100 % stillinger og en medarbeider i 40 % stilling som særlig jobber med innfordringer. I Helse og omsorgsetaten er det en 100 % stilling som økonomikonsulent. Vedkommende bistår etatsjefen og ledere i avdelingene med arbeid på økonomiområdet; budsjettering, økonomistyring og rapportering. Det er ellers ikke egne økonomimedarbeidere i de to andre etatene. Arbeid med lønn er administrativt underlagt personal og organisasjonsavdelingen. Det er til sammen 150 % stilling knyttet til lønnsarbeidet.

Kommuneloven og tilhørende forskrifter fastslår at kommunestyret selv skal vedta kommunens årsbudsjett og endringer i årsbudsjettet. Kommunestyret i Nome vedtar netto driftsramme (brutto utgifter fratrukket brutto inntekter) for disse definerte rammeområdene:

- A: Administrative og politiske fellestjenester
- B: NAV Midt-Telemark; Nome kommune
- C: Nome asylmottak
- D: Kirkelige formål
- E: Oppvekst
- F: Helse og Omsorg
- G: Barnevern

- H: Samfunnsutvikling
- J: Samfunnsutvikling – Vann
- K: Samfunnsutvikling – Avløp
- L: Midt-Telemark brann og redning
- M: Feiing

I tabellen nedenfor viser vi noen budsjett- og regnskapstall for de siste tre årene. Budsjettallene viser regulert budsjett, ikke opprinnelig budsjett. I 2018 og 2019 viste regnskapene merforbruk på rammeområdene, mens det for 2020 ser ut til å bli et mindreforbruk på noe over seks millioner kroner.²

Tjenesteområde	B 2018	R 2018	B 2019	R 2019	B 2020	R 2020*
A: Adm. og politiske fellestjenester	27 480	26 933	28 470	28 862	29 285	28 694
A: Pensjon og periodisering lønn**					1 500	-2 713
B: NAV Midt-Telemark; Nome	31 360	32 435	22 692	23 776	20 045	20946
C: Nome asylmottak	0	-1 179	-800	-1 233	1 559	1 580
D: Kirkelige formål	6 554	6 588	6 640	6 603	6 645	6 648
E: Oppvekst	121 391	126 263	125 997	127 733	127 419	121 362
F: Helse og Omsorg	183 013	182 702	198 076	198 738	204 555	204 073
G: Barnevern	21 752	20 768	21 590	21 169	21 520	22 088
H: Samfunnsutvikling	58 491	57 176	55 633	56 954	56 614	57 938
H: Konesjonskraft **					-500	493
J: Samfunnsutvikling – Vann	-4 054	-4 166	-4 240	-4 174	-4 450	- 3 970
K: Samfunnsutvikling – Avløp	-5 432	-5 678	- 5 880	-5 643	-5 730	-5 041
L: Midt-Telemark brann og redning	-527	-776	- 285	-285	-300	-300
M: Feiing	0	-13			-15	-15
Avvik fra budsjett (- = underskudd)		-1 025		-4 729		6 364

*Regnskap for 2020 er ikke behandlet i kommunestyret

**Endret fra 2020

² Regnskapet for 2020 er ikke avsluttet

3. Økonomistyring og rapportering

Har Nome kommune etablert tiltak for å sikre god økonomistyring?

Her vil vi se på kommunens budsjettoppfølging og rapportering, og hvilke rutiner og prosesser som er etablert for å ivareta kravene til budsjettstyring i lovverk, vedtak og andre bestemmelser. Utgangspunktet er rapportering som skjedde i 2020.

3.1. Internkontroll

3.1.1. Revisjonskriterier

Kommuneloven kapittel 25 handler om internkontroll. Kommunene skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.³ Det er kommunedirektøren som er ansvarlig for internkontrollen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold (§ 25-1⁴).

Ved internkontroll etter § 25-1 skal kommunedirektøren:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den form og omfang som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I idéheftet om rådmannens internkontroll «Orden i eget hus – kommunedirektørens internkontroll»⁵ har KS gjort et utvalg av reglementer og retningslinjer som de peker på at kommunen bør ha på plass, bl.a. delegeringsreglement og reglement for økonomi og finansforvaltning. KS mener at det å ha reglement «på plass» innebærer både å utarbeide, oppdatere, å gjøre kjent i organisasjonen og å sikre at det blir fulgt.

Ifølge kommuneloven § 14-2 er det krav om at kommunene skal ha regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement).

God økonomistyring fordrer at rutiner og prosedyrer er tett knyttet til kommunens økonomiske målsettinger.⁶ Herunder er tydelig og hensiktsmessig struktur og organisering sentralt.

For å sikre kontroll og styring er det nødvendig med relevant kompetanse hos de ansatte. Vår innfallsvinkel er at kompetanse er en vesentlig faktor, i tillegg til reglement, styringssystem og rutiner. For ansatte som jobber med budsjett og økonomistyring vil det være viktig å ha en generell

³ Lov 22. juli 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner

⁴ Kommuneloven § 25-1 trådte i kraft 1.1.2021. Fram til da var plikten til internkontroll regulert av kommuneloven § 31-3.

⁵ [Kommunedirektørens-internkontroll-veileder-F41-web.pdf \(ks.no\)](#)

⁶ Tor Busch, Økonomistyring i det offentlige, 3. utgave, Oslo 2002 s. 199

økonomiforståelse og prinsipper for budsjett og rapportering. Det vil også være nødvendig å beherske de verktøyene som kommunen bruker i økonomiarbeidet, i dette tilfelle Visma med ulike moduler.

Kommunedirektøren er øverste administrative leder av kommunen. Det er kommunedirektørens ansvar å sikre at medarbeiderne har den nødvendige kompetansen til å utføre det lovpålagte arbeidet de er satt til, jf. kommuneloven § 25-1.

For problemstillingen om økonomistyring og rapportering har vi utledet disse revisjonskriteriene:

- **Kommunen bør ha overordnede styringsdokument for arbeidet med budsjett og rapportering.**
- **Nome kommunen bør ha avklart roller og ansvar for økonomiarbeidet.**
- **Ansatte som jobber med budsjett og økonomistyring bør ha tilstrekkelig kompetanse om økonomi og om gjeldende systemer og rutiner.**
- **Kommunen bør ha rutiner, systemer og maler som sikrer ensartet og korrekt rapportering av økonomisk informasjon.**

3.1.2. Fakta om overordnede styringsdokument

Delegeringsreglement

I desember 2020 vedtok kommunestyret i sak 93/20 Delegeringsreglement. Dette erstatter tilsvarende reglement fra 2019.⁷ Reglementet bestemmer hvilke lover/områder som kommunestyret selv skal fatte beslutninger etter, og hvilke lover andre folkevalgte organ og kommunedirektøren har delegert myndighet.

Reglene for delegasjon av budsjettmyndighet er ikke en del av delegeringsreglementet, men ligger i kommunens økonomireglement, som er beskrevet nærmere nedenfor.

Økonomireglement

Nome kommune har ikke hatt økonomireglement før i 2020. I november 2020 vedtok kommunestyret Økonomireglement for Nome kommune (sak 82/20). Reglementet består av en sammenstilling av syv separate reglement, der disse to er de mest relevante i denne sammenheng:

- Reglement for delegering av budsjettmyndighet
- Reglement for økonomiplan og årsbudsjett

Reglement for delegering av budsjettmyndighet sier dette om delegering av budsjetttrammene:

⁷ KS-sak 38/19

Det er bare kommunestyret som har myndighet til å vedta årsbudsjettet og endringer i dette (kl § 14-2). Det er formannskapet som innstiller på vedtak (kl § 14-3).

Kommunedirektøren er ifølge reglementet for delegering av budsjettmyndighet gitt fullmakt til å disponere midlene som er bevilget, innenfor de rammene som kommunestyret har bestemt. Utgangspunktet er mål og driftsrammer som er vedtatt av kommunestyret i behandlingen av årsbudsjettet.

Kommunedirektøren er den øverste lederen for den samlede kommunale administrasjonen. All delegering fra kommunestyret til administrasjonen skal skje til kommunedirektøren. Det er bare kommunestyret som kan endre budsjetttrammene, dvs. gjøre budsjettendringer. Kommunedirektøren eller den som har fått delegert myndighet kan omdisponere midler innenfor et rammeområde. Dette er definert som budsjettjusteringer.

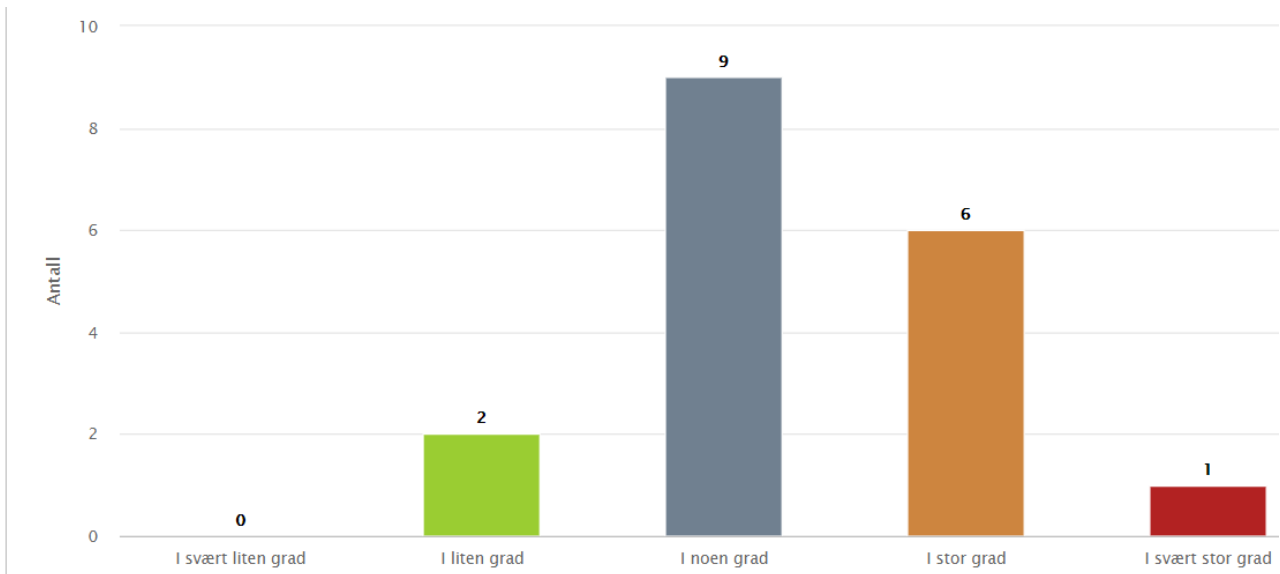
Kommunedirektøren avgjør selv om fullmakter skal delegeres videre til andre i administrasjonen. Kommunedirektøren kan også godkjenne at den som har fått delegert fullmakt kan delegerer den videre til andre.

En budsjettansvarlig er den som har fått delegert budsjettansvar og myndighet innenfor et bestemt område fra kommunedirektøren. I driftsbudsjettet er det budsjettansvarlige for hvert rammeområde. Disse kan delegerer budsjettansvar til ledere på lavere nivå. En ansatt kan også få delegert budsjettansvar fra sin leder for et mindre, avgrenset område, som for eksempel et prosjekt.

I investeringsbudsjettet har også budsjettansvarlig rollen som prosjektansvarlig. Prosjektansvarlig kan delegerer denne myndigheten videre til prosjektleder. I økonomireglementet er det et eget reglement for investeringsprosjekt.

Økonomireglementets reglement for økonomiplan og årsbudsjett blir nærmere beskrevet under kap. 3.1.5 og 4.2.2.

I forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi hatt en spørreundersøkelse blant ledere i med budsjettansvar i kommunen. Av 24 ledere som fikk undersøkelsen var det 18 som svarte. På spørsmål om de kjenner til kommunens økonomireglement, svarte en leder at vedkommende i svært stor grad kjente til reglementet. Seks svarte de i stor grad kjente til reglementet og ni svarte de i noen grad kjente til det. Det var to ledere som svarte i liten grad på dette spørsmålet.

Figur 1 Svarfordeling på spørsmålet: **Kjenner du til kommunens økonomireglement?**

Administrativt delegeringsreglement

I tråd med økonomireglementet kan kommunedirektøren delegerer sine fullmakter videre i administrasjonen. Nome kommune har vedtatt administrativt delegeringsreglement, gjort gjeldende fra 20. januar 2021 (administrativt vedtak 3/21). Vi får opplyst at det ikke har vært noe samlet administrativt delegeringsreglement før den tid.

3.1.3. Fakta om roller og ansvar

Det er kommunedirektøren som fremmer forslag til kommunens årsbudsjett og økonomiplan for formannskapet, som igjen innstiller til kommunestyret.

Som vi har vist tidligere gir kommunens reglement for delegering av budsjettmyndighet åpning for at kommunedirektøren kan videredelegere budsjettansvar for et eller flere bestemte områder. Med budsjettansvar menes at vedkommende kan disponere vedtatte budsjettramme og anviser innenfor rammeområdet. Gjennom det administrative delegeringsreglementet (administrativt vedtak 3/21) er det delegert slik myndighet fra kommunedirektøren til etatssjefene, personal og organisasjonssjef, økonomisjef, leder for Nome mottak og brannsjef.⁸

Ifølge det administrative delegeringsreglementet kan ledere som er delegert myndighet fra kommunedirektøren videredelegere myndigheten gjennom egne etatsinterne delegeringsreglement. Det foreligger (pr. mars 2021) ingen slike etatsinterne delegeringsreglement. Vi får ellers opplyst at videredelegasjon gjenspeiles i økonomisystemet ved at det er knyttet ulike roller (attestant og anviser) til personer i økonomisystemet, der anvisere oftest har budsjettansvar.

⁸ Det er også delegert budsjettmyndighet til rådmannen i Notodden og kommunedirektørene i Skien og Midt-Telemark som er vertskommuner for ulike samarbeid.

Med budsjettansvar følger arbeidet med å foreslå/legge budsjett for eget/egne rammeområder og avdelinger. Dialogen i budsjettarbeidet foregår mellom kommunedirektør og ansvarlige for rammeområdene. Videre er det dialog mellom ansvarlige for rammeområdene og ledere for de enkelte avdelingene. Økonomiavdelingen bistår alle nivåer i arbeidet med budsjettet.

3.1.4. Fakta om kompetanse

Med unntak av i helse- og omsorgsetaten har ikke avdelingene egne ansatte som kan bistå i spørsmål om budsjett og regnskapsoppfølging. Det er derfor vesentlig at etatsjefene og andre ledere har tilstrekkelig kunnskap selv, eller kan få bistand fra økonomiavdelingen.

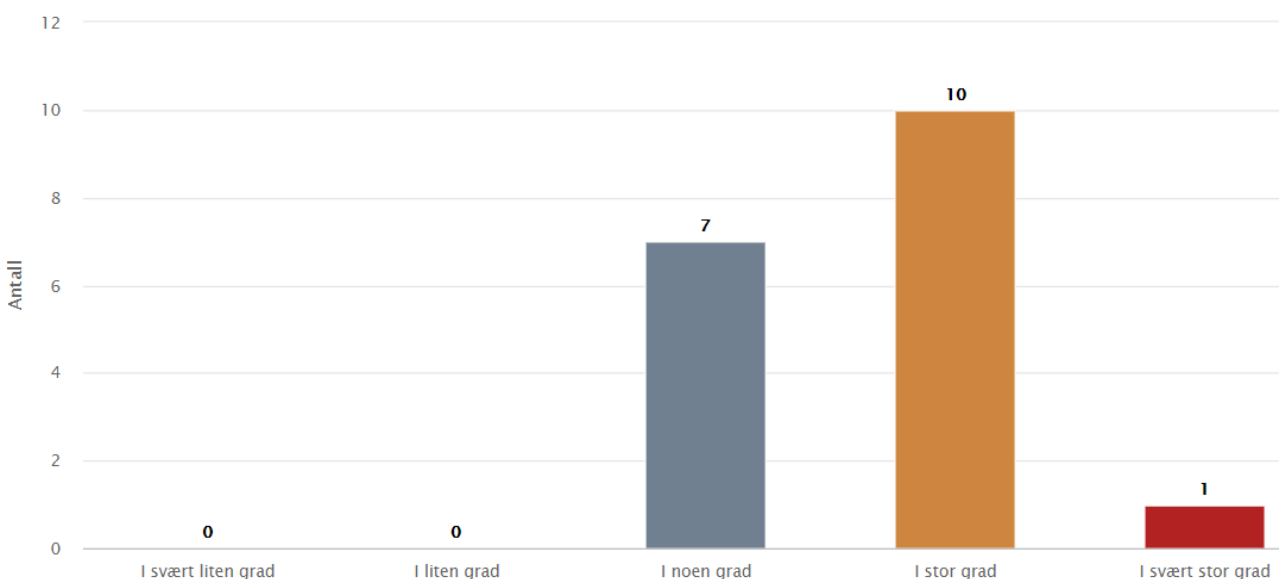
Vi har snakket med to av etatsjefene og personal- og organisasjonssjef. Alle disse sier de får god hjelp og støtte fra økonomiavdelingen.

Også blant andre ledere med budsjettansvar er det et stort flertall som sier de får nødvendig hjelp og støtte fra økonomiavdelingen. Tre av de som svarer sier de i svært stor grad får nødvendig hjelp og støtte, 13 sier de i stor grad får nødvendig hjelp og støtte. Det er to personer som sier de i noen grad får nødvendig hjelp og støtte.

Økonomisjefen sier det har vært årlig opplæring på lønn og økonomiområde for avdelingsledere og andre det er relevant for inntil det siste året. Under opplæringen i 2018 gav avdelingslederne uttrykk for at årlig opplæring på økonomi er litt ofte. Høsten 2019 ble det derfor gjennomført opplæring kun på lønn. I 2020 har det ikke vært opplæring. Det planlegges en ny runde med opplæring på lønn og økonomi høsten 2021. I vår spørreundersøkelse har vi spurt ledere på avdelingene om ulike forhold ved opplæring og kompetanse.

Vi spurte lederne på avdelingene om de opplever å være trygge i rollen som budsjettansvarlige. Et flertall svarer at de opplever å være trygge i rollen.

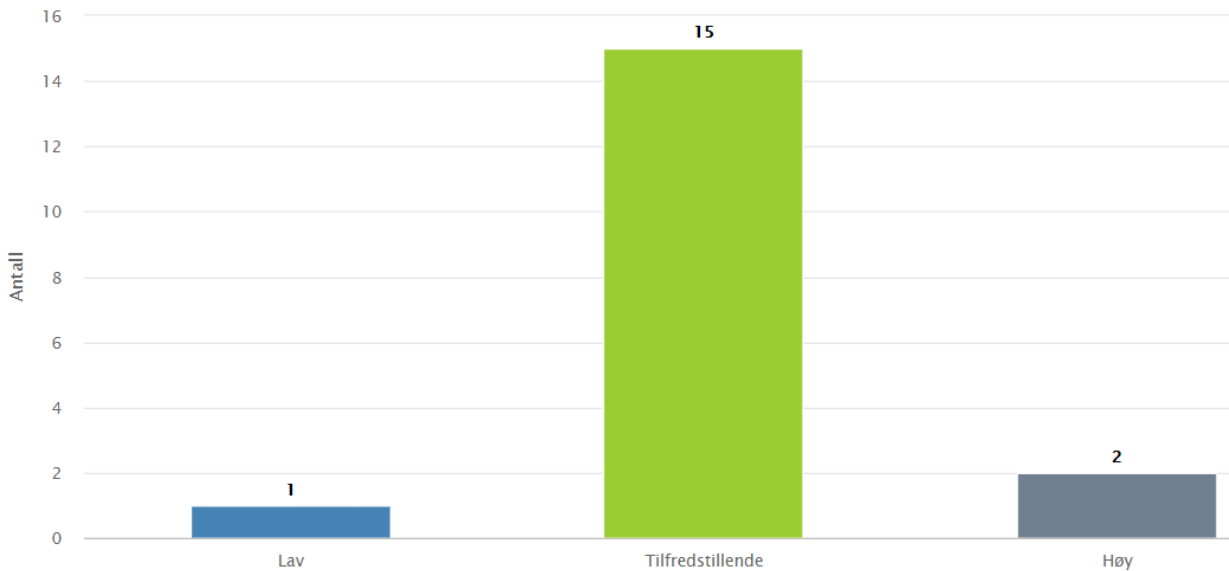
Figur 2 Svarfordeling på spørsmålet: **Opplever du å være trygg i rollen som budsjettansvarlig?**

Dersom vi bryter tallene ned på etatsnivå, svarte hovedvekten av ledere i helse og omsorg og samfunnsutvikling i stor grad, mens hovedvekten av de fra oppvekst svarte i noen grad.

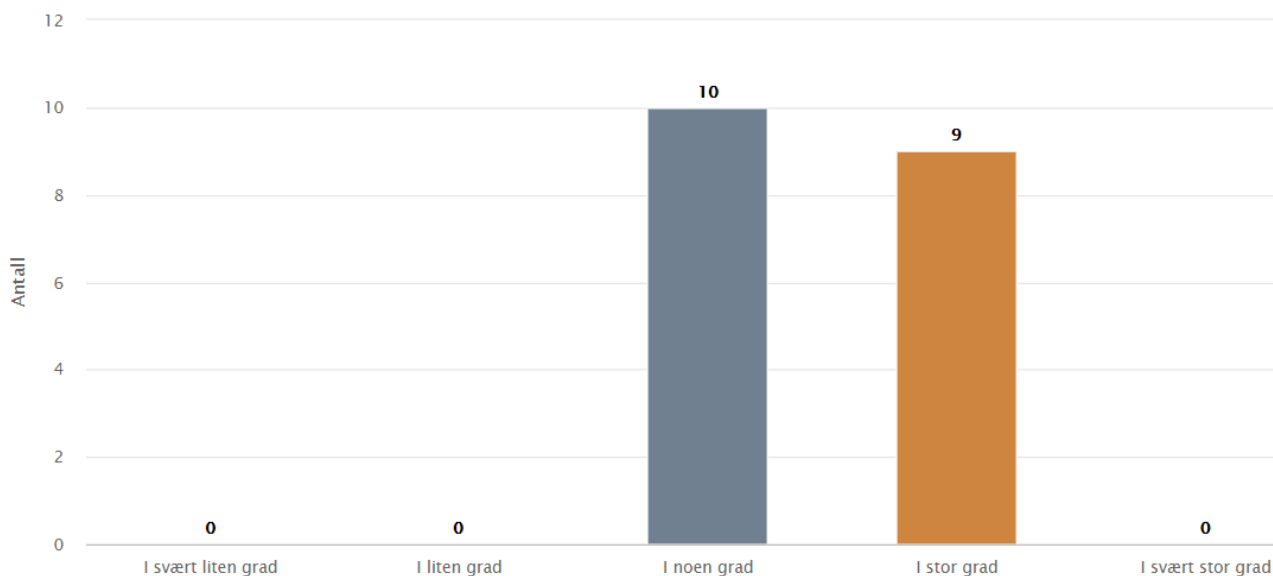
Et stort flertall av de som svarte, mener de har tilfredsstillende økonomikompetanse sett opp mot oppgavene i stillingen deres. Svarfordelingen var slik:

Figur 3 Svarfordeling på spørsmålet: **Hvordan vil du vurdere egen økonomikompetanse opp mot oppgavene i stillingen din?**

Brutt ned på etatsnivå er det jevnt fordelt mellom de tre etatene på svaralternativet tilfredsstillende. De to som vurderer egen kompetanse som høy sorterer direkte under kommunedirektøren. En fra helse og omsorg svarte lav på spørsmålet.

På spørsmål om i hvilken grad de behersket Visma var det slik svarfordeling:

Figur 4 Svarfordeling på spørsmålet: **Behersker du Visma knyttet til de oppgaver du har?**

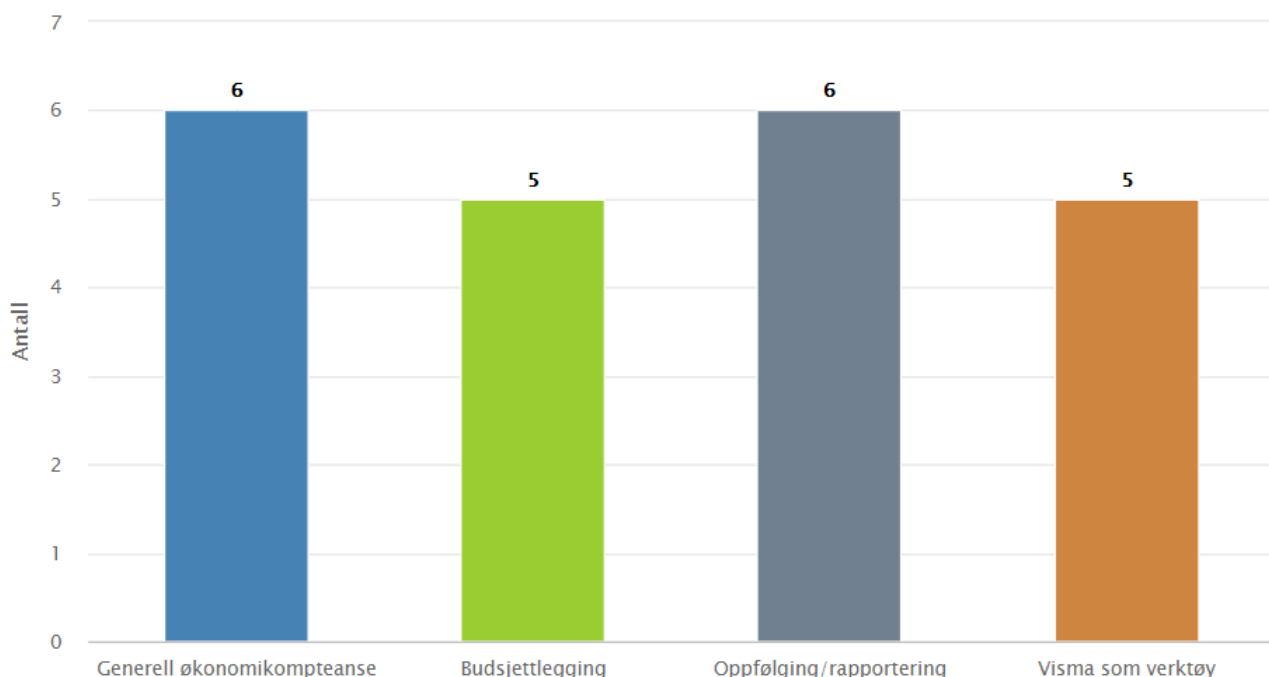
Svarene fordeler seg forholdsvis likt innad i de ulike etatene.⁹

Av de som svarte på undersøkelsen oppgir 5 personer (23 %) at de har fått noe opplæring innenfor budsjettering og budsjettstyring i løpet av de siste tre årene. Alle disse syntes opplæringen de fikk var tilfredsstillende.

Dersom de kunne få mer opplæring, var det bruk av Visma som var det mest aktuelt (fire av fem svarte dette). Tre av de fem kunne også tenke seg opplæring i budsjettlegging og oppfølging/rapportering. En svarte at generell økonomikompetanse var mest aktuelt.

De 13 lederne som ikke hadde fått opplæring i løpet de tre siste årene, fikk spørsmål om hvilke temaer de ville hatt mest behov for å få opplæring i. Det var anledning til å gi flere svaralternativ på dette spørsmålet.

⁹ På dette spørsmålet ble det ved en feil mulig å krysse av for to flere alternativ. En person har krysset av i både i noen grad og i stor grad.

Figur 5 Svarfordeling på spørsmålet: *Hvilket tema for opplæring ville du hatt mest behov for?*

3.1.5. Fakta om rutiner, system og maler for rapportering

Budsjettet for 2020 ble vedtatt 5. desember 2019 (sak 121/19). Dagen etter ble det sendt en e-post fra økonomisjefen til budsjettansvarlige for rammeområdene med en orientering om budsjettvedtaket. Videre ble det gitt beskjed om å kvalitetssikre detaljbudsjettet, og det ble satt en frist (13. desember) for å ajourføre detaljbudsjettet i E-budsjettmodulen.

I januar 2020 sendte økonomisjefen ut *Internbudsjett 2020 med KOSTRA-veileder* til alle budsjettansvarlige for rammeområdene. Dette dokumentet viser endringer i netto driftsrammer, detaljbudsjettet (m/oversikt over ansvar, prosjektnummer i drift og investering) og kostraveilder som oppslagsverk for kontering og anvisning gjennom året.

Rutiner for rapportering

Overordnet arbeid med rapportering er beskrevet i kommunes reglement for økonomiplan og årsbudsjett (se også kap. 3.1.2). Om økonomistyring og rapportering heter det:

Kommunedirektøren skal minst to ganger i budsjettåret rapportere for kommunestyret på utviklingen, sett opp mot vedtatt årsbudsjett (kl § 14-5).

Det skal rapporteres som følger på økonomisk status:

- *Kommunestyret skal hvert tertial få seg forelagt tilstandsrapport så langt i året. Rapporten skal vise avvik sett i forhold til de mål og premisser som er vedtatt i årsbudsjettet. Rapporten innbefatter rapportering fra de*

interkommunale samarbeidene, samt andre større utviklingsprosjekter kommunen gjennomfører.

- *I rapporten skal vesentlige avvik kommenteres særskilt. Det skal beskrives årsak og hvilke tiltak som blir iverksatt for å nå målene.*
- *Prognoser for resten av året beskrives i økonomirapporten*
- *Det skal rapporteres på økonomisk status og årsprognose for investeringsprosjekter, samt for prosjektet som helhet. Avvik skal forklares. Hvis det er vesentlige avvik, skal det legges fram forslag til budsjettendring eller endring i prosjektets innhold*

Økonomisjefen sendte 20. januar 2020 ut et rundskriv til ledergruppen om oppfølging og disponering av budsjettet for 2020. Her er det vist til vedtak om rapportering i budsjettsaken:

Kommunedirektøren gir tilbakemelding om budsjettutviklingen i 2020 i form av tertialrapportering (pr 1. mai og 1. september) til kommunestyret.

I tillegg til tertialrapporteringene blir det i rundskrivet vist til at kommunedirektøren vil gi oppdaterte, mer forenklete økonomirapporteringer til formannskapet på følgende tidspunkter:

- Møte 31. mars: Med grunnlag i økonomidata 11. mars (inkl. lønn for mars)
- Møte 31. august: Med grunnlag i økonomidata 12. august (inkl. lønn for august)¹⁰
- Møte 01. desember: Med grunnlag i økonomidata 11. november (inkl. lønn november)

I rundskrivet blir det gjort greie for alle tidsfrister for rapporteringer til formannskap og kommunestyret som skal skje gjennom året.

Økonomisjefen sier at det ikke er noen administrativ rapportering fra budsjettansvarlig for rammeområdene til kommunedirektør/økonomisjef utenom økonomirapportene til formannskapet og tertialrapporteringene til formannskap og kommunestyre.

Etatssjefene vi har snakket med sier at de heller ikke har etablert faste administrative rapporteringer ut over det som går til formannskap og kommunestyret. De peker imidlertid på at det er jevnlig kontakt med avdelingsledere om budsjett/budsjettoppfølgning, og at dette er tema på møter i etatene.

Forut for 1. tertialrapportering (3. mai 2020) fikk kommunedirektørens ledergruppe et notat om tertialrapporteringen fra økonomisjefen. Som grunnlag for rapporteringen fulgte regnskapsdata i

¹⁰ Forenklet rapporteringen til formannskapet for august utgikk etter avklaring med ordfører

form av en driftsrapport og en investeringsrapport. I notatet ble det gjort greie for frister for tilbakemelding og krav og forventninger til rapporteringen for rammeområdene:

Fra den budsjettansvarlige for hvert rammeområde, skal det utarbeides en rapport:

- *Kommentere eventuelle vesentlige avvik fra «normal» regnskapsbelastning. Fastlønnbelastning for 4 måneder skal i teorien være i underkant av 37 %.*
- *Gi en vurdering av regnskapsbelastning målt mot vedtatt budsjett. Dersom økonomisk risiko for overskridelser må dette konkretiseres på aktuelt tjenesteområde.*
- *Eventuelle nye opplysninger av vesentlig betydning etter behandlingen av årsbudsjettet i desember 2019. **Her er det naturlig å kommentere korona, og hvor mye ekstra kostnader som har påløpt i rammeområdes regnskap per 1.5.***
- *Regnskapet for 2019 er avsluttet med fondsbeholdninger til en rekke bundne driftsformål. Det vises til tidligere utsendt oversikt over beholdningene (vedlegges på nytt). Vurdering av budsjettsituasjonen må ses i lys av disse fondsbeholdningene. Det forutsettes at midlene skal disponeres til sitt opprinnelige formål. I den grad dette skjer i budsjett 2020, bør dette synliggjøres i form av en administrativ budsjettregulering, og hensyntas i rapporteringen.*
- ***Til hvert rammeområde forutsettes en oppsummerende kommentar med en best mulig prognose for hvordan en ligger an sammenlignet med vedtatt budsjett. Dersom fare for overskridelser, må det redegjøres for hvilke tiltak som iverksettes for å løse budsjettutfordringene innenfor den vedtatte netto ramme for rammeområdet.***

Tilsvarende type notat ble sendt ut i forkant av økonomirapportene som går til formannskapet og i forbindelse med tertialrapporteringen for 2. tertial 2020.

De ansvarlige for rammeområdene innhenter opplysninger fra de ulike avdelingene og leverer sine respektive rapporter til økonomiavdelingen. Økonomiavdelingen sammenstiller bidragene fra rammeområdene til en rapport (verbaldelen som følger tertialrapportene).

I etterkant av tertialrapportene ble det sendt ut rundskriv fra økonomisjef til budsjettansvarlige for rammeområdene med resultatet av behandlingen av tertialrapportene. Her blir det gjort greie for de konsekvenser budsjettendringer og eventuelle verbalvedtak får for rammeområdene.

Økonomisjefen mener at det er noen forbedringspunkt på økonomirapportene som går til formannskapet og kommunestyret. Hun peker på at det kan være en del unødvendig tekst, og mener det kan være hensiktsmessig å framstille kommunens økonomiske situasjon mer visuelt, kanskje med økt bruk av tabeller og grafer. Det arbeides med en ny mal som kan tas i bruk fra tertialrapport 1-21

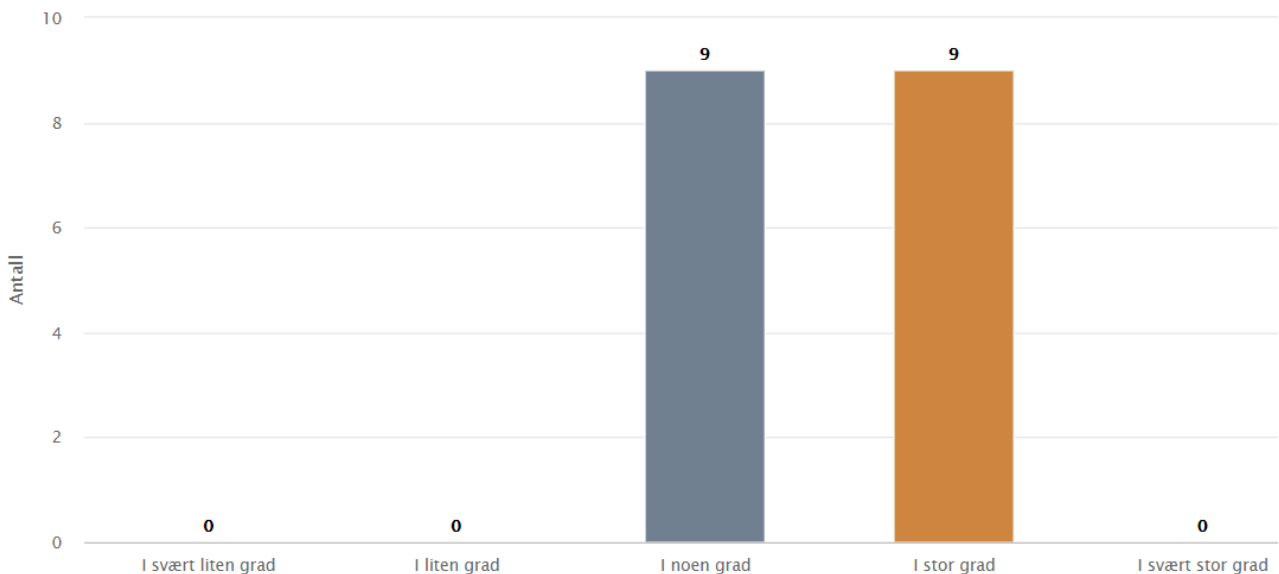
Økonomisjefen viser til at det framover vil bli lagt større vekt på å fange opp eventuelle avvik tidlig og sette inn konkrete tiltak for å komme i balanse. Dette er kommet inn som et eget punkt i reglement for økonomiplan og årsbudsjett punkt 8.1 Gjenopprettingsplaner:

Det skal lages en gjenopprettingsplan straks det er konstatert at et vedtatt budsjett ikke kan holdes. Planen skal lages på det nivået budsjettoverskridelsen inntreffer, og godkjennes av budsjettansvarlig for rammeområde. Planen skal konkret anbefale tiltak, med tidsplan, for å oppnå budsjettbalanse.

Kommunen har i flere år hatt tilgang til et eget prognoseverktøy i økonomisystemet Visma. Kommunen har fram til nå ikke benyttet seg av dette verktøyet. Økonomisjefen sier at hun nå ønsker å ta dette verktøyet i bruk fra 1. tertialrapport i 2021. Verktøyet har vært i bruk i en nabokommune, og en person med erfaring fra bruken der har bistått med å sette opp programmet i Nome. Det utarbeides nå en brukerveiledning for å bruke verktøyet og en sjekkliste for å vurdere prognose for resten av året. Avdelingslederne vil få opplæring på den utvidede ledersamlingen 27. april 2021.

I vår spørreundersøkelse til lederne i kommunen spurte vi om de mente tertialrapportene til kommunestyret gir riktig styringsinformasjon. Svarfordelingen på spørsmålet var slik:

Figur 6 Svarfordeling på spørsmålet: Mener du tertialrapportering til kommunestyret gir riktig styringsinformasjon?

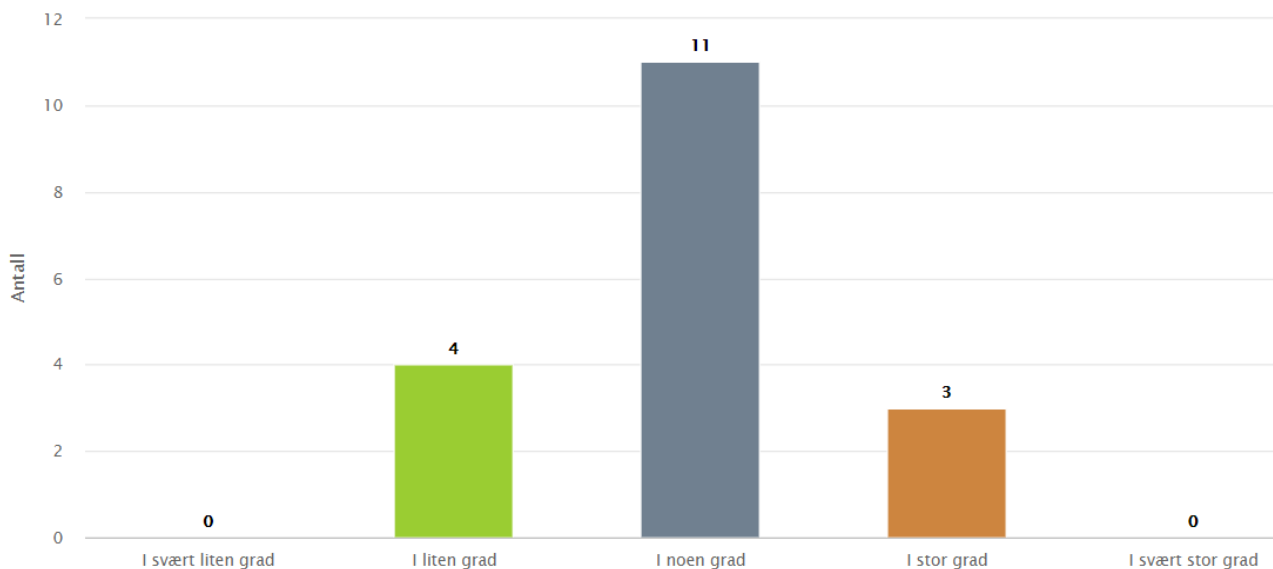
Periodisering

Budsjettet i Nome blir ikke periodisert.¹¹ I de sammenstilte tertialrapportene er det i noen grad beskrivelser som viser til faktiske utgifter/inntekter (særlig lønnsutgifter) sett opp mot forventet utgift pr den aktuelle dato for rapporteringen.

Budsjettjusteringer

Budsjettjusteringer innenfor et rammeområde er i Nome kommune delegert til kommunedirektøren, og videre delegert til budsjettansvarlige for rammeområdene og avdelingsledere. Det foreligger maler for budsjettjusteringer som fylles ut i den aktuelle avdelingen og sendes økonomiavdelingen. Det er ansatte i økonomiavdelingen som gjør selve budsjettjusteringene i Visma. På spørsmål om det blir gjort løpende budsjettjusteringer i Visma ved avvik fra budsjettet, svarte lederne ute på avdelingene slik:

Figur 7 Svarfordeling på spørsmålet: **Blir det foretatt løpende budsjettendringer i Visma ved avvik fra budsjettet?**

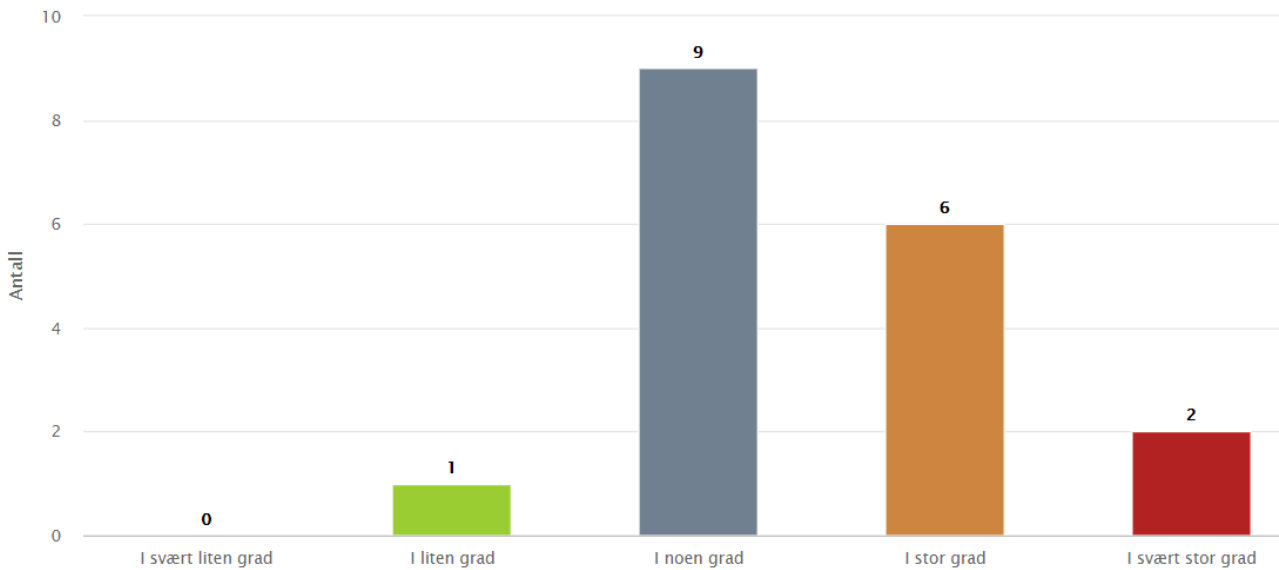

Budsjettendringer mellom rammeområder er det ifølge økonomireglementet bare kommunestyret som kan foreta. Dersom det gjøres vedtak i formannskap/kommunestyre om budsjettendringer for ett eller flere rammeområder, blir de ansvarlige for rammeområdene informert. Endringene blir effektivert av økonomiavdelingen. Slike endringer skjer gjerne i samband med tertialrapportering (se kap. 5.2.2).

Vi har spurt ledere ute på avdelingene om de synes kommunen har gode rutiner for budsjettoppfølging. Svarene på spørsmålet fordeler seg slik:

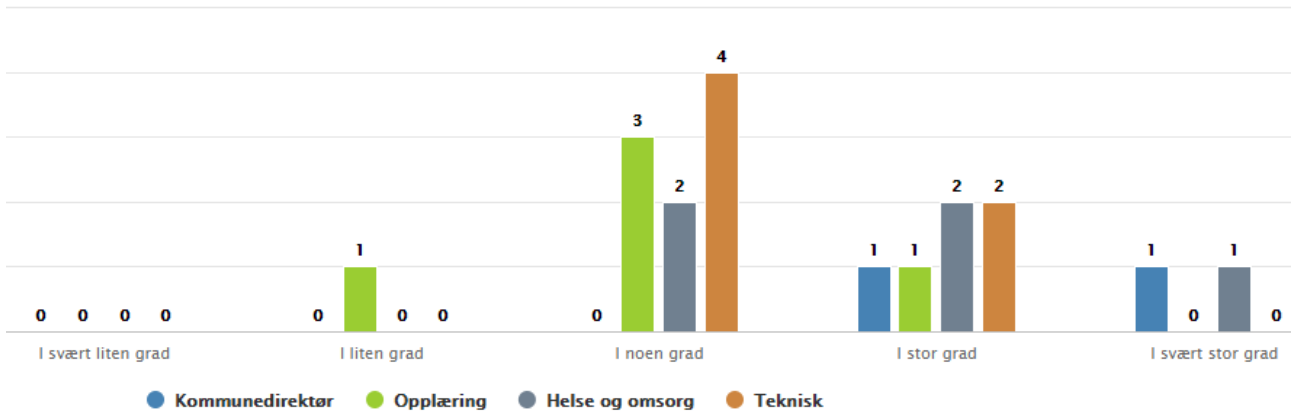
¹¹ Periodisering innebærer at man budsjetterer de kostnadene og inntektene man forventer i den riktige perioden (måneden) de forventes å komme.

Figur 8 Svarfordeling på spørsmålet: **Synes du kommunen har gode rutiner for budsjettoppfølging?**

Ser vi nærmere på fordelingen på etatene ser det slik ut:

Figur 9 Svarfordeling på spørsmålet: **Synes du kommunen har gode rutiner for budsjettoppfølging?** Fordelt på kommunalområdene

3.1.6. Revisors vurdering av internkontroll

Overordnede styringsdokument

Nome kommune har et nylig vedtatt delegeringsreglement som, med unntak av delegering av budsjettmyndighet, viser hvilken myndighet som er delegert fra kommunestyret til underliggende politiske organ og til kommunedirektøren.

Nome kommune hadde ikke økonomireglement i begynnelsen av budsjettprosessen mot 2021. Kommunen fikk økonomireglement i november 2020, og oppfyller med det kravet i kommuneloven

§ 14-2 om å ha regler for økonomiforvaltningen. Økonomireglementet består av flere reglement, bl.a. reglement for delegering av budsjettmyndighet og reglement for økonomiplan og årsbudsjett. Disse reglementene framstår etter vår vurdering som ryddig og oversiktlig.

Mens delegering av budsjettmyndighet fra kommunestyret til kommunedirektøren er gitt i økonomireglementet, er delegering av myndighet fra kommunedirektørene til kommunalsjefer m.fl. gitt i det administrative delegeringsreglementet som ble vedtatt i tidlig i 2021.

Roller og ansvar i økonomiarbeidet

Vår vurdering er at Nome kommune nå har relevante styringsdokument som avklarer roller og ansvar i samband med økonomiarbeidet.

Det administrative delegeringsreglementet gir åpning for etatsinterne delegeringsreglement, men kommunen har ikke slike etatsinterne reglement. Vi mener det kan være hensiktsmessig å bruke slike etatsinterne delegeringsreglement for å tydeliggjøre roller og ansvar som gjelder budsjett og rapportering nedover i organisasjonen.

Kompetanse

Et stort flertall av lederne som svarte på vår undersøkelse mener de har tilfredsstillende økonomikompetanse sett i forhold til den jobben de skal utføre.

Det er likevel slik at ledere peker på behov for opplæring. Aktuelle temaer som blir oppgitt er både generelt om økonomi og mer spisset mot budsjettering, rapportering og bruk av Visma.

Blant ledere med budsjettansvar som svarte på vår undersøkelse var det et flertall som svarte de i stor grad eller i svært stor grad føler seg trygge i rollen som budsjettansvarlig. Et mindretall svarte i svarte at de i noen grad følte seg trygge. Det kan være hensiktsmessig å undersøke nærmere om hva som skal til for å øke tryggheten til den siste gruppen.

Rutiner, system og maler for rapportering

Kommune har økonomireglement som viser til hvordan kommunedirektøren skal rapportere til politisk nivå. Det foreligger ikke noen samlet detaljert beskrivelse av prosessene, men gjennom rundskriv fra kommunedirektør/økonomisjef til ansvarlige for rammeområdene ble det gitt god informasjon om framdrift og arbeidsoppgaver i forbindelse med økonomirapporteringen for 2020.

Bruken av maler og skjemaer i samband med tertialrapporteringene er med på å sikre enhetlig framstilling av situasjonen.

Etter vår vurdering har kommunen i all hovedsak gode rutiner, systemer og maler for rapportering.

3.2. Rapportering til formannskap og kommunestyret

3.2.1. Revisjonskriterier

Kommuneloven krever tidlige grep hvis regnskapet viser merforbruk (§ 14-5):

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett. Saken skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget senest 30. juni.

Selv om årsbudsjettet i utgangspunktet er bindende for kommunestyret, skal kommunestyret endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren har plikt til å foreslå endringer på inneværende års budsjett hvis utviklingen i inntekter eller utgifter tilsier at det vil oppstå vesentlige budsjettavvik. Bestemmelsen innebærer at det ikke er tilstrekkelig for kommunedirektøren å bare melde fra om at det må forventes avvik.¹²

For å kunne gi et riktig bilde av den økonomiske situasjonen er det rimelig å mene at administrasjonen må ha oppdatert oversikt og være å jour med administrative budsjettjusteringer. Informasjonen i rapporteringa må være pålitelig, relevant og være uttrykt på en oversiktlig måte.

- **Kommunedirektøren må rapportere til kommunestyret minst to ganger i året om utviklingen i inntekter og utgifter.**
- **Kommunedirektøren må foreslå endringer i årsbudsjettet, hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik.**

3.2.2. Fakta om rapportering til formannskap og kommunestyret

Ifølge Nome kommunes økonomiplan for perioden 2020 – 2023 skulle kommunedirektøren gjennom budsjettåret legge fram rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i henhold til det vedtatte årsbudsjett. Det ble i 2020 levert to tertialrapporter til kommunestyret, 1. tertial basert på regnskapsdata per 1. mai og 2. tertial basert på regnskapsdata per 1. september. Dette er på samme måte som i Midt-Telemark kommune, siden de to kommunene har en del felles samarbeidsordninger.

Fra 2019 har det også vært lagt opp til forenklede økonomi-rapporteringer til formannskapet i mars, august¹³ og november. Tertialrapportene ble lagt fram for hovedutvalgene for helse og omsorg, oppvekst og samfunnsutvikling, samt formannskapet, før de ble behandlet i kommunestyret. Rapportene består av et saksframlegg med diverse vedlegg. Nedenfor er det vist en oversikt over de aktuelle sakene i 2020.

¹² Prop 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner

¹³ Økonomirapport til formannskapet utgikk i 2020

Vi få opplyst at det fra 2021 er det lagt opp til at tertialrapportene kun skal legges fram for formannskapet og kommunestyret. Formannskapet vil i tillegg få økonomirapporter i mars og november.

Tabell 1 Oversikt over rapporteringer på budsjettet til formannskap og kommunestyret i 2019 og 2020

Utvalg	Dato	Sakstittel	Saksnr.
Formannskapet	31.03.2020	Budsjett 2020 – økonomirapport mars	42/20
Formannskapet	21.04.2020	Budsjett 2020 – regulering av driftsrammer	50/20
Kommunestyret	28.04.2020	Budsjett 2020 – regulering av driftsrammer	32/20
Formannskapet	02.06.2020	Budsjett 2020 - Tertialrapport 1/20 – regulering av drifts- og investeringsbudsjettet	76/20
Kommunestyret	16.06.2020	Budsjett 2020 - Tertialrapport 1/20 – regulering av drifts- og investeringsbudsjettet	42/20
Formannskapet	29.09.2020	Budsjett 2020 – Tertialrapport 2/20 – regulering av driftsrammer	96/20
Kommunestyret	13.10.2020	Budsjett 2020 - Tertialrapport 2/20 – regulering av drifts- og investeringsbudsjettet	67/20
		Budsjett 2020 – omprioritering investeringsbudsjett	77/20
Formannskapet	01.12.2020	Budsjett 2020 – økonomirapportering november	143/20
		Budsjett 2020 – regulering av drifts og investeringsrammer	144/20
Kommunestyret	15.12.2020	Budsjett 2020 – regulering av drifts og investeringsrammer	102/20

Tertialrapporteringen består av flere dokument i tillegg til saksframlegget til kommunedirektøren. Et sentralt dokument som følger saken, er en skriftlig gjennomgang for alle rammeområdene (sammenstilt tertialrapport). Videre vises forslag til endringer i driftsbudsjettet henhold til saksframlegget. Framstillingen viser tall på hovedrammenivå:

Figur 10 Utklipp fra vedlegg til kommunestyre-sak 67/20 – forslag til reguleringer

HOVEDRAMMER DRIFT	Regnskap	Regnskap	Budsjett	Tertial-	Tertial-	Regulert	Vekst fra
Beløp i 1.000 kr	2018	2019	2020	rapp 1-20	rapp 2-20	budsjett	R 2019
				16.jun	13.okt	2020	til B 2020
A: Administrative og politiske fellestjenester	26 933	28 862	28 745	-165	705	29 285	1,5
B: NAV Midt-Telemark; Nome kommune	32 435	23 776	20 100	-215	160	20 045	-15,7
C: Nome asylmottak	-1 179	-1 233	-	259	-20	239	
D: Kirkelige formål	6 588	6 604	6 645		-	6 645	0,6
E: Oppvekst	126 263	127 773	127 460	-1 221	730	126 969	-0,6
F: Helse- og omsorg	182 702	198 820	205 895	-3 615	2 275	204 555	2,9
G: Barnevern	20 768	21 169	21 755	-180	-55	21 520	1,7
H: Samfunnsutvikling	57 176	56 953	52 590	1 119	180	53 889	-5,4

Med tertialrapporten fulgte også driftsrapport som viser forbruk på budsjettet pr rapporteringdato. Denne er brutt ned på tjeneste/virksomhetsnivå. Framstillingen viser ikke prognose for regnskap pr 31.12. 2020:

Figur 11 Utklipp fra vedlegg til kommunestyre-sak 67/20 – driftsrapport, forbruk mot budsjett

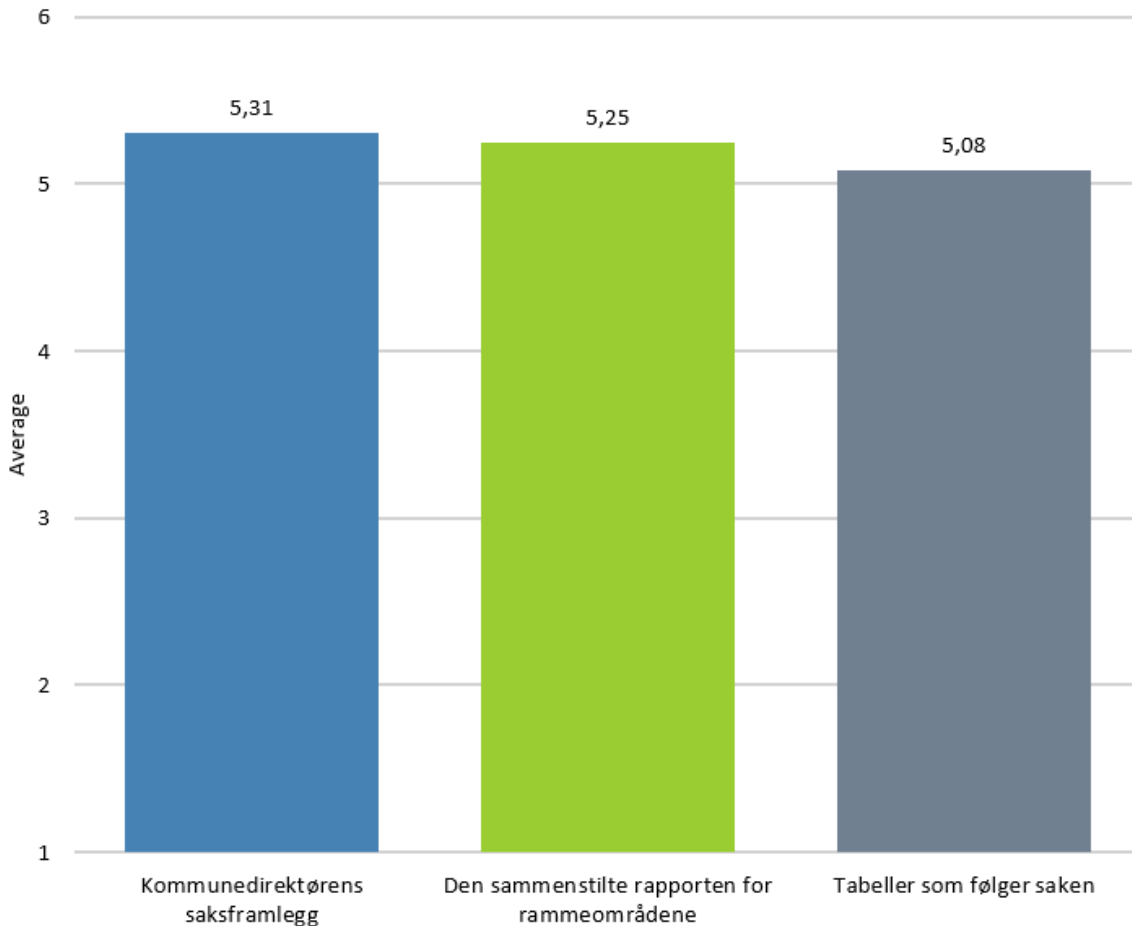
	Regnskap	Buds(end)	%-
	2020	2020	forbruk
	pr 01.09		pr 01.09
Rammeområde: E Oppvekst			
Tjen.Område: E1 Etatsadministrasjon og fellestjenester			
2100 Etatsadministrasjon og fellestjenester	3 019	5 453	55
Sum tjen.Område: E1 Etatsadministrasjon og fellestjenester	3 019	5 453	55
Tjen.Område: E2 Voksenopplæring			
2200 Voksenopplæring	3 026	6 365	48
2201 Introduksjonsprogrammet	3 319	4 222	79
2202 Flyktningtjeneste	974	1 850	53
Sum tjen.Område: E2 Voksenopplæring	7 319	12 437	59
Tjen.Område: E3 Grunnskolen inkl. SFO			
2300 Grunnskole - felles	3 183	6 338	50
2310 Holla 10-årige skole	20 670	33 119	62
2320 Lunde 10-årige skole	17 649	28 395	62
2321 Lunde 10-årige skole - SFO	218	250	87

Det blir også rapportert på investeringsbudsjettet med oversikter over status og forslag til reguleringer. Både i 1. og 2. tertialrapporter ble det særskilt redegjort for virkninger av koronapandemien.

Ved begge tertialrapporteringene i 2020 pekte kommunedirektøren på ulike forhold som tilsa at opprinnelig vedtatt driftsbudsjett ikke var realistisk. Kommunedirektøren forslø derfor flere budsjettendringer på innteks- og utgiftssiden for å få budsjettet i balanse. Selv med de endringene som ble foreslått i saksframleggene, pekte kommunedirektøren på at det var stor risiko for overskridelser ved årets slutt. Økonomisjefen sier at i 1. tertialrapport disponerte kommunestyret hele disposisjonsfondet, og at det i realiteten ikke var flere penger å regulere budsjettet med. Det tiltaket som ble innført før sommeren for å forsøke å komme i balanse var innkjøpsstopp. Kommunestyret vedtok ved begge tertialrapporteringene endringer i tråd med kommunedirektørens forslag.

Vi har gjennomført en spørreundersøkelse blant medlemmer av kommunestyret i Nome. Av de 21 medlemmene som fikk undersøkelsen var det 13 som svarte. Vi spurte kommunestyremedlemmene om i hvilken grad de synes dokumentene som følger med tertialrapportene er enkle å forstå. Skalaen gikk fra 1 (i svært liten grad til 6 (i svært stor grad). Tallene viser gjennomsnittet av svarene som ble gitt.

Figur 12 Svarfordeling på spørsmål om i hvilken grad dokumentene nedenfor er enkle å forstå?

3.2.3. Revisors vurdering av rapportering til formannskap og kommunestyret

Kommunedirektøren rapporterte i 2020 to ganger til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med det vedtatt årsbudsjettet. I tillegg fikk formannskapet lagt fram forenklede økonomirapporter i mars og november. I tertialrapportene viste kommunedirektøren til avvik fra opprinnelig budsjett og foreslo endringer for å bringe budsjettene i balanse. Etter vår vurdering er tertialrapporteringen gjort i tråd med krav i kommuneloven § 14-5.

Vår undersøkelse blant kommunestyremedlemmene viser at det er stor tilfredshet med tertialrapporteringen fra kommunedirektøren. Vi vil likevel peke på noen områder vi mener rapporteringen kan forbedres:

- I mindre grad beskrive forhold som er i tråd med budsjettet, og som ikke er utfordrende.

- I større grad beskrive forhold som er utfordrende vurdert mot status pr. 31.12.
- Være tydelige i konklusjoner både i de sammenstilte rapportene og i saksframleggene.
- I tallframstillingene også vise kolonne med forventet situasjon pr 31.12. det aktuelle budsjettåret.

I økonomireglementet er det et tydelig krav om gjenopprettingsplaner. Vi mener det er viktig å følge opp dette, slik at tiltak blir konkretisert så tidlig som mulig tidlig dersom det meldes om budsjettavvik i avdelinger/etater.

4. Budsjettering

Har Nome kommune tiltak for å sikre realistisk budsjettering?

Her ser vi på hvilke rutiner og prosesser som er etablert for å sikre realistisk budsjettering. Utgangspunktet er arbeidet med budsjettingen for budsjettåret 2021.

4.1. Revisjonskriterier

I kommuneloven kapittel 14 er det stilt grunnleggende krav til økonomiforvaltningen i kommunene, jf. § 14-1:

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Ifølge kommuneloven § 14-4 andre ledd skal økonomiplanen og årsbudsjettet vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger, og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret. Og videre i paragrafens tredje ledd:

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Finansdepartementet har i et tidligere tolkningsrundskriv¹⁴ redegjort nærmere for hva som ligger i kravet om realisme når det gjelder inntekter og utgifter for kommende budsjettår:

«Inntektssiden bør ta utgangspunkt i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet (St.prp. nr. 1), der blant annet regjeringens anslag for kommunenes inntektsvekst for det påfølgende år publiseres. Kommunens budsjetterte inntekter bør ligge innenfor regjeringens prognose. Dersom kommunen opererer med et annet anslag, må avviket begrunnes. Anslag for det kommende års rammetilskudd publiseres samtidig i Grønt hefte (beregningsteknisk dokumentasjon til St.prp. nr. 1). Kommunen bør ta utgangspunkt i dette og korrigere for eventuelle endringer

¹⁴ H-19/05 - [Rundskriv H-19/05 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

som følge av de påfølgende budsjettforhandlingene i Stortinget. Disse vil til en viss grad kunne estimeres, avhengig av hva slags type endringer i forhold til de foreslåtte rammer som Stortinget vedtar. Det endelige rammetilskuddet vil dessuten basere seg på befolkningstall som foreløpig ikke er kjent. Kommunen vil således kunne avvike noe fra de opprinnelige anslagene dersom den kan begrunne en forventet endring i befolkningstall eller -sammensetning.

Mens vesentlige deler av inntektssiden ligger utenfor kommunens kontroll, vil utgiftssiden i større grad være opp til kommunen å bestemme. Vurderingen av realisme kravet for utgiftsnivået vil i større grad måtte bero på skjønn, men hva som vil være tilstrekkelige utgiftsrammer innenfor det enkelte tjenestoområde, vil være vanskelig å bedømme. Vurderingen bør heller ikke innskrenke kommunens muligheter til å foreta omprioriteringer mellom utgiftsformål. Betrachtingene rundt budsjettets utgiftsside bør derfor hovedsakelig begrense seg til å påse at balansekravet overholdes, med mindre det åpenbart skulle framgå at bevilgningene ikke vil være tilstrekkelige til å oppfylle klart definerte minimumskrav til omfang og standard for den aktuelle tjeneste. Betydelige reduksjoner fra tidligere års bevilgninger og anvendelse må imidlertid kunne forklares ut fra hvilke tiltak kommunen akter å iverksette.»

Det vil si at inntekter og utgifter settes opp med det som sannsynlig må påregnes ut fra alminnelige forventninger om utviklingen i eksterne faktorer og ut fra de bevilgninger og tiltak som kommunestyret eller fylkestinget vedtar i økonomiplanen og årsbudsjettet. Kravet om realisme innebærer at det må gjøres en vurdering av sentrale premisser for utarbeidelse av økonomiplanen og årsbudsjettet, eksempelvis når det gjelder utviklingen i innbyggertall, priser og renter, for å unngå at inntekter overvurderes og utgifter undervurderes.

Med balanse menes at all bruk av midler i et budsjettår skal ha dekning i det aktuelle årets tilgang på midler. Arbeidet med å beregne kommunens totale inntekter er derfor av stor betydning. I kommuneproposisjonen (som kommer på våren forut for budsjettåret) legger staten føringer for det økonomiske opplegget for kommunesektoren. Endelig vedtak om nivået på kommunens frie inntekter, rammetilskudd og skatt, skjer i statsbudsjettet som kommer i oktober forut for budsjettåret. Andre inntekter til kommunene er eiendomsskatt og en del generelle driftsinntekter. For Nome kommune er de viktigste generelle driftsinntektene vertskommunetilskudd (asylmottak og psykisk utviklingshemmede), integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett, og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Ifølge kommuneloven § 14-3 skal økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Det er formannskapet som innstiller til vedtak om økonomiplan og årsbudsjett.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

På dette grunnlaget har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- **Nome kommune bør klarlegge budsjettpremiser.**
- **Nome kommune bør ha tiltak og rutiner for å sikre realistisk budsjettering.**

4.2. Fakta om budsjettering

I dette kapitlet ser vi i hovedsak på arbeidet med budsjett 2021 - økonomiplan 2021-2024 og gjeldende reglement, rutiner og system.

4.2.1. Premisser for budsjettet

Kommunens forventede inntekter er utgangspunktet for kommunens tjenesteproduksjon. Det er kommunedirektøren/økonomiavdelingen som klargjør premisser og rammer for budsjettarbeidet. Sentrale grunnlag for dette arbeidet er:

- Kommunens vedtatte langtidsbudsjett, som gir føringer for framtidige prioriteringer.
- Kommuneproposisjonen i mai, som legger føringer for kommuneøkonomien.
- KOSTRA- og effektivitetsanalyse utarbeidet av Telemarksforsking basert på regnskapstall for året før.

Nome kommune har sammen med 21 andre kommuner i Vestfold og Telemark en rammeavtale med Telemarksforsking om bistand på økonomifeltet. Telemarksforsking gir bl.a. råd om hva som er realistiske anslag for frie inntekter i kommunens økonomiplan og årsbudsjett. De er oppdatert på hvilke midler (ordninger) som i kommuneopplegget over statsbudsjettet er trukket ut eller innlemmet i rammetilskuddet.

Økonomisjefen sier at administrasjonen i forbindelse med oppfølging av budsjettet for 2020 laget en utvidet rapport/KOSTRA-analyse for kommunen. Rapporten ble også brukt i arbeidet med årsbudsjett 2021 – økonomiplan 2021-2024. I rapporten beskrives kommunens rammebetingelser, og de viktigste punktene i KOSTRA- og effektivitetsanalysen fra Telemarksforsking blir gjengitt. Videre fikk hvert rammeområde et kapittel der en beskrev tjenesteområdene og gav en vurdering av det økonomiske handlingsrommet.

I budsjettdokumentet som legges fram til politisk behandling er det gjort greie for de analyser, beregninger og vurderinger som ligger til grunn for inntektssiden av budsjettet.

Beregninger av utgifter på rammeområdene er basert på anslag fra budsjettansvarlige på hva den planlagte driften ute på de ulike tjenesteområdene reelt sett er forventet å koste.

4.2.2. Tiltak og rutiner

Prosess

Økonomireglementets reglement for økonomiplan og årsbudsjett gir de viktigste rammene for arbeidet med budsjett og økonomiplan. Reglementet beskriver ansvar og prosess på et overordnet nivå. I korte trekk er prosessen som følger:

- Arbeidet med økonomiplanen skal følge de frister som kommer frem av kommuneloven § 14-3, og oppstillings- og dokumentasjonskrav til budsjettet som følger av kommuneloven § 14-4.
- Kommunedirektøren legger fram en sak for formannskapet tidlig på året med forslag til gjennomføring av årets budsjettprosess.
- Når denne prosessen er gjennomført, utarbeider kommunedirektøren et grunnlag til budsjett- og økonomiplan. Kommunedirektørens grunnlag presenteres for hele kommunestyret i starten av november.
- Formannskapet innstiller til kommunestyret på årsbudsjett og økonomiplan med utgangspunkt i grunnlaget fra kommunedirektøren. Før formannskapets behandling gis følgende råd og utvalg anledning til å komme med innspill: helse- og omsorgsutvalget, oppvekstutvalget, samfunnsutviklingsutvalget, eldrerådet, rådet for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsrådet.
- Formannskapets innstilling til økonomiplan og årsbudsjett offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyrets behandling.
- Kommunestyret vedtar årsbudsjett og økonomiplan i desember, etter innstilling fra formannskapet.

Gjennom hele budsjettprosessen (mot budsjett 2021) har det jevnlig blitt sendt ut notat/rundskriv fra økonomisjef til kommunedirektørens ledergruppe med orientering om status på arbeidet, beskjeder om hva som skal gjøres, tidsfrister og diverse aktuelle oversikter. Videre har det vært ulike maler for bruk i budsjettarbeidet, bl.a.

- mal for utfordringsnotat
- mal for budsjettdokumentet
- tiltaksskjema drift
- tiltaksskjema investering

Kommunedirektøren har ledermøter hver 14. dag. I forbindelse med budsjettprosessen på høsten legges det inn noe hyppigere møteaktivitet, både for å ha nok tid til å diskutere problemstillinger knyttet til budsjettet, og også for å agere raskt når det kommer fram rammebetingelser (som statsbudsjettet) som kan gi endringer i de overordnede rammene.

Omtrent hver annen måned er det utvidete ledermøter, som består av alle avdelingslederne. Disse møtene brukes i liten grad til budsjett. Avdelingslederne deltar i budsjettarbeidet gjennom arbeid i egen etat.

Etatenes arbeid med budsjett 2021 og økonomiplan for perioden 2021-2024 startet med et notat (datert 1. juli 2020) fra kommunedirektør¹⁵ til budsjettansvarlige for rammeområdene.¹⁶ I notatet ble det gjort greie for framdriftsplanen for arbeidet med budsjettet. Videre ble det pekt på økt søkelys på arbeidet med å integrere økonomiplanen og handlingsdelen i kommuneplanen på en bedre måte. Budsjettansvarlige ble bedt om å forberede innspill til KOSTRA-analyse. Videre fulgte mal til utfordringsnotat, der ansvarlige for kommunalområdene skulle fylle ut de tre viktigste prioriteringene og tre områder der det er mulig å prioritere ned aktivitet/tjenester. Alt dette var for å forberede til ledersamlingen som var berammet til 18. og 19. august 2020.

På kommunedirektørens todagers samling for ledergruppa 18. og 19. august ble budsjettpremisses, analyser og utfordringsnotat fra alle rammeområdene diskutert, og foreløpige utgiftsrammer ble lagt.

I tråd med praksis fra tidligere år ble det lagt opp til innledende politiske drøftinger av budsjett og økonomiplan for neste periode i formannskapet. Dette skjedde 31. august 2020. Med saken fulgte bl.a. kommunedirektørens utfordringsnotat, kommunedirektørens analyse av kommunens økonomi (bestilt av kommunestyret i forbindelse med 1. tertialrapport 2020) og KOSTRA- og effektivitetsanalysen fra Telemarksforsking.

Nytt rundskriv med detaljert framdriftsplan for videre budsjettprosess ble sendt fra økonomisjef til kommunedirektørens ledergruppe 9. september. Fra den tid og fram til begynnelsen av november ble det arbeidet administrativt med budsjettet og økonomiplan. Avdelingene arbeidet med mer detaljerte budsjettforslag fra midten av oktober, basert på tidligere års regnskapstall, endringer i driften, eventuelle tiltak og/eller endringer som følge av innsparingskrav fra kommunedirektøren.

I denne perioden er det også flere korrigeringer og endringer som blir formidlet til og diskutert i ledergruppen. Eksempler på forhold som er påvirket prosessen kan være:

- oppdaterte tall for aldersfordelingen på innbyggertallene.
- statsbudsjettet som kommer tidlig i oktober.
- kostnader ved samarbeidstiltak.

Med saken til kommunestyret om budsjettframlegget fulgte det et Excel-regneark, slik at kommunestyret kunne se konsekvenser av egne forslag til endringer eller nye tiltak/innsparinger.

Kommunedirektørens forslag til budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 ble ferdigstilt 9. november og offentliggjort dagen etter, den 10. november. Forslaget ble behandlet, og budsjett/økonomiplan ble vedtatt i kommunestyremøte 15. desember 2020.

¹⁵ Assisterende kommunedirektør fungerte som kommunedirektør på det aktuelle tidspunktet

¹⁶ Kommunedirektørens ledergruppe består av tre etatsjefer, økonomisjef og personal- og organisasjonssjef.

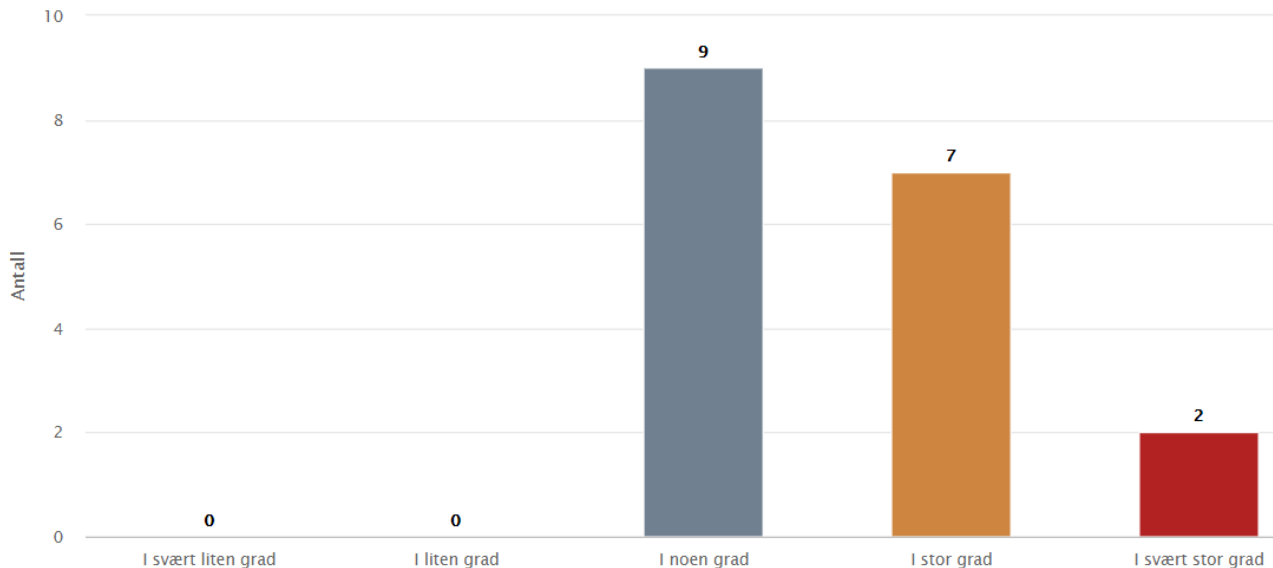
I 2020 var disse sakene vedr. budsjettet for 2021 og økonomiplan 2021-2024 til behandling i diverse utvalg, formannskapet og kommunestyret:

Utvalg	Dato	Sakstittel	Saksnr.
Formannskapet	31.08.2020	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024 – Kommuneplanens handlingsdel	92/20
Formannskapet	12/11.2020	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024	125/20
Hovedutvalg/eldreråd	November	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024	div
Formannskapet	01.12.2020	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024	145/20
Arbeidsmiljøutvalget	07.12.2020	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024	28/20
Kommunestyret	15.12.2020	Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024	103/20

De to etatssjefene vi har snakket med gir uttrykk for at de i all hovedsak er fornøyd med budsjettprosessen i kommunen.

Vi har også spurt ledere ute på avdelingene om de opplever at budsjettprosessen er lagt opp på en god måte. Svarene fordeler seg slik:

Figur 13 Svarfordeling på spørsmålet: **Opplever du at budsjettprosessen er lagt opp på en god måte?**

Dersom vi ser på hvordan fordelingen er innad i etatene er det et flertall i kommunalområdene oppvekst og samfunnsutvikling som svarer i noen grad, mens det er flertall fra helse og omsorg som svarer i stor grad. Begge de to som svarte i svært stor grad sorterer direkte under kommunedirektøren.

Vi har spurt medlemmer i kommunestyret om i hvilken grad de mener den politiske involveringen i budsjettprosessen fram mot 2021 var lagt opp på en god måte. Skalaen gikk fra 1 (i svært liten grad) til 6 (i svært stor grad). Av de 13 som svarte på undersøkelsen var det fem som svarte alternativ 6, fem som svarte alternativ 5 og tre som svarte alternativ 4. Det var ingen som svarte alternativene 1, 2 eller 3.

På spørsmål til kommunestyremedlemmene om de fikk god informasjon og hjelp fra administrasjonen i forbindelse med budsjettprosessen var det seks medlemmer av kommunestyret som svarte 6 på skalaen. Fire svarte 5 på skalaen og en svarte 4. For to personer var ikke spørsmålet relevant.

Økonomisjefen sier det er planlagt noen endringer i den administrative budsjettprosessen for 2022. Nome kommune har budsjettert lønnsveksten ute på hver avdeling, og ventet med å detaljbudsjettere til etter at statsbudsjettet er lagt fram i oktober, for å få med forslag til pris- og lønnsvekst (kommunal deflator). Fra 2022 har kommunen lagt opp til å budsjettere en sentral pott til lønnsøkning. Denne kan budsjetteres med anslag på deflator fra KS. Dette åpner for å starte detaljbudsjetteringen tidligere, og det legges opp til at avdelingene skal gjøre dette i andre halvdel av september. Det vil gjøre at budsjettet bygges opp mer «nedenfra og opp» enn det er gjort tidligere.

Verktøy

Nome Kommune bruker modulen Visma Enterprise eBudsjett for å legge inn tallbudsjettet. Programvaren presenteres slik på leverandørens nettsider:¹⁷

eBudsjett i Visma Enterprise er en løsning for budsjettregistrering på web som er tilrettelagt for brukere som ikke jobber i den sentrale administrasjonen. Dermed kan de levere innspill til budsjettet elektronisk, noe som forenkler og effektiviserer budsjettprosessen i virksomheten.

Kommune periodiserer¹⁸ ikke budsjettene. Økonomisjefen sier det ikke har vært noe tema å begynne med periodisering. Hun mener det vil bety en del merarbeid, og at det i liten grad vil bety bedre kontroll i en kommune på Nome sin størrelse. Også etatsjefene vi har snakket med gir uttrykk for at det ikke er behov for å periodisere budsjettene.

Punchingen av tall blir i hovedsak gjort ute på avdelingene. Med unntak av helse- og omsorgsetaten får avdelingene ferdige tall for lønnsutgifter fra økonomiavdelingen. Disse må kvalitetssikres slik at de stemmer med de faktiske forhold ute i avdelingene; antall personer, stillingstyper, stillings-prosenter, permisjoner, vikariater m.m.

¹⁷ produktark_ebudsjett.pdf (visma.no)

¹⁸ Periodisering innebærer at man budsjetterer de kostnadene og inntektene man forventer i den riktige perioden (måneden) de forventes å komme.

I helse- og omsorgsetaten er det en egen økonomimedarbeider som hjelper avdelingene med å beregne lønnsutgifter. Mange av avdelingene på dette kommunalområdet har komplisert lønnsbudsjettering på grunn av turnus, bruk av helgevakter, ekstravakter m.m. For å beregne riktige lønnsutgifter blir det brukt en budsjettmodul i turnusprogrammet Visma Ressursstyring. Visma ressursstyring brukes ellers til turnus- og vaktplanlegging.

4.3. Revisors vurdering av budsjettering

Premisser

Etter vår vurdering har kommunen gjort de nødvendige beregninger og vurderinger av hvilke inntekter kommunen kan regne med for budsjettåret 2021 og videre i økonomiplanperioden. I tillegg er det laget en utvidet KOSTRA-analyse som grunnlag for beregning av kommunens forventede inntekter og utgifter.

Bakgrunn og premisser for beregningene av inntektene er også beskrevet i selve budsjettokumentet.

Beregninger av utgifter på rammeområdene er basert på anslag fra budsjettansvarlige ute på de ulike tjenesteområdene på hva den planlagte drift reelt sett koster.

Tiltak og rutiner

Etter vår vurdering har kommunen egnede tiltak og rutiner for å sikre realistisk budsjettering.

Gjennom rundskriv fra kommunedirektør/økonomisjef til ansvarlige for rammeområdene ble det gitt god informasjon om framdrift, prosess og arbeidsoppgaver i forbindelse med budsjettarbeidet fram mot årsbudsjett 2021 – økonomiplan 2021-2024.

Bruken av maler og skjemaer i budsjettprosessen er med på å sikre enhetlig prosess og likeartede dokumenter i budsjettarbeidet, og kommunen bruker egnede elektroniske verktøy i budsjettarbeidet.

Vår spørreundersøkelse blant ledere med budsjettansvar viser at halvparten i stor grad eller i svært stor grad var fornøyde med budsjettprosessen. Den andre halvparten svarer i noen grad. Det kan være hensiktsmessig å undersøke nærmere om det er forhold ved budsjettprosessen som kan øke tilfredsheten blant den siste gruppen.

Vår spørreundersøkelse blant medlemmene i kommunestyret indikere at de i hovedsak er fornøyde med budsjettprosessen, og får nødvendig hjelp og informasjon ved behov.

Forslag til årsbudsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 ble lagt ut til offentlig ettersyn 14 dager før formannskapetets møte. Endelig vedtak skjedde i kommunestyret etter innstilling fra formannskapet, og vedtak ble fattet før årets utgang. Etter vår vurdering er budsjett og økonomiplan behandlet i tråd med kommunens økonomireglement og reglene i kommuneloven.

5. Konklusjoner og anbefalinger

5.1. Konklusjoner

Rapporten handler om følgende problemstillinger:

1. Har Nome kommune tiltak for å sikre god økonomistyring?
2. Har Nome kommune tiltak for å sikre realistisk budsjettering?

Med bakgrunn i våre undersøkelser mener vi kommunen har egnede tiltak for å sikre god økonomistyring og realistisk budsjettering.

Økonomistyring og rapportering

Våre undersøkelser viser at kommunen har overordnede styringsdokument og roller og ansvar i økonomiarbeidet er avklart.

Kommune har økonomireglement som viser til hvordan kommunedirektøren skal rapportere til politisk nivå. Det foreligger ikke noen samlet detaljert beskrivelse av prosessene, men gjennom rundskriv fra kommunedirektør/økonomisjef til ansvarlige for rammeområdene ble det gitt god informasjon om framdrift og arbeidsoppgaver i forbindelse med økonomirapporteringen for 2020.

Bruken av maler og skjemaer i samband med tertialrapporteringene er med på å sikre enhetlig framstilling av situasjonen.

Tertialrapporteringene til kommunestyret gjort i tråd med krav i kommuneloven § 14-5.

Budsjettering

Kommunen har gjort de nødvendige beregninger og vurderinger av hvilke inntekter kommunen kan regne med for budsjettåret 2021 og videre i økonomiplanperioden. Bakgrunn og premisser for beregningene av inntektene er også beskrevet i selve budsjettdokumentet.

Etter vår vurdering har kommunen egnede tiltak og rutiner i samband med budsjettarbeidet. Kommunedirektør har gitt god informasjon om framdrift og arbeidsoppgaver. Det blir brukt maler, skjemaer og egnede elektroniske verktøy for å sikre enhetlig prosess og likeartede dokumenter i budsjettarbeidet

Kommunens budsjett og økonomiplan er behandlet i tråd med kommunens økonomireglement og reglene i kommuneloven.

5.2. Anbefalinger

Vi har ingen spesielle anbefalinger til kommunen

Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon

Offentlige dokument

Prop 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner

H-19/05 - [Rundskriv H-19/05 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Kommunens dokumenter

Kst.-sak 93/20 Delegeringsreglement

Kst.-sak 82/20 Økonomireglement

Administrativt vedtak 3/21 Administrativt delegeringsreglement

Elektroniske kilder

[Kommunedirektorens-internkontroll-veileder-F41-web.pdf \(ks.no\)](#)

[produktark_ebudsjett.pdf \(visma.no\)](#)

Bøker

Tor Busch, Økonomistyring i det offentlige, 3. utgave, Oslo 2002 s. 199

Vedlegg

Vedlegg 1: Kommunedirektørens uttalelse

KOMMUNEDIREKTØR

Vestfold og Telemark Revisjon Iks
Postboks 2805
3702 SKIEN

Dato: 19.04.2021

Unntatt offentlighet OL§5

Vår ref:
21/1090-2

Arkivkode:
K1-217

Att:
D.Oftung

Saksbehandler:
Rune Engehult, 35946301
rune.engehult@nome.kommu
ne.no

Kommunedirektørens uttalelse til forvaltningsrevisjonsrapport om internkontroll økonomi i Nome kommune

Jeg viser til utkast til forvaltningsrevisjonsrapport om internkontroll økonomi motatt 15.04.2021.

Rapporten konkluderer med at Nome kommune har egnede tiltak for å sikre god økonomistyring og realistisk budsjettering. Revisjonen har ingen spesielle anbefalinger til kommunen.

Kommunedirektøren er tilfreds med rapportens vurderinger og konklusjoner.

Arbeidet med økonomistyring og budsjettering er et kontinuerlig arbeid der det hele tiden må gjøres tilpasninger og forbedringer. Forvaltningsrevisjonens konklusjon vil derfor ikke begrense kommunedirektørens videre fokus på forenkling av, forståelse av og medvirkning i økonomistyringen.

Med hilsen

Rune Engehult
Kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Den praktiske gjennomføringen

Forvaltningsrevisjonen startet opp ved oppstartbrev 2. desember 2020. Oppstartsmøte ble holdt 16. desember med kommunedirektør, økonomisjef og to medarbeidere på økonomiavdelingen til stede.

Datainnsamling og rapportskrivning har foregått i perioden januar til april 2021.

Innsamling av data

Vi har sett på årsbudsjett/handlingsprogram, regnskap og tertialrapporter for årene 2020 og deler av 2021

Vi har intervjuet økonomisjefen i kommunen. Tekst med henvisning til uttalelser fra økonomisjefen er verifisert. Videre har vi intervjuet ledere for oppvekstetaten, helse- og omsorgsetaten¹⁹, samt personal- og organisasjonssjefen. Referat fra intervjuene er verifiserte. Etatssjef for samfunnsutvikling gikk over i annen stilling i en annen kommune underveis i prosjektet, og svarte ikke på henvendelsen om intervju.

Vi har innhentet en rekke dokumenter som er relevante for arbeidet med budsjettering og rapportering:

- Reglement
- rundskriv (gjerne i form av e-poster/notat i websak fra kommunedirektør/økonomisjef til budsjettansvarlige for rammeområdene eller ledergruppa)
- maler
- oversikter
- presentasjoner

Vi har gjennomført en spørreundersøkelse blant ledere med budsjettansvar (etatsjefer, økonomisjef og økonomikonsulent på helse og omsorg var ikke med i undersøkelsen). Hensikten var å få informasjon om deres kunnskap, holdninger og vurderinger av ulike forhold ved arbeidet med budsjett og rapportering. Det var 24 personer som mottok spørreundersøkelsen. Av disse var det 18 som svarte. Det gir en svarprosent på 75. Av disse 18 var seks fra samfunnsutviklings-etaten, fem fra helse- og omsorgsetaten og fem fra oppvekstetaten. To av de som svarte er direkte underlagt kommunedirektøren.

Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant medlemmer av kommunestyret i Nome. Det var 21 personer som mottok spørreundersøkelsen. Av disse var det 13 som svarte. Det gir en

¹⁹ I intervjuet med leder for kommunalområdet helse og omsorg var økonomikonsulenten med

svarprosent på 62. Ved en feil var undersøkelsen lukket i en periode. Vi er derfor usikre på om alle som ville svare fikk anledning til det.

Relevans og pålitelighet

Forvaltningsrevisjoner skal gjennomføres på en måte som sikrer at informasjonen i rapporten er pålitelig og relevant.

Relevans (gyldighet) handler om at en undersøker de forholdene som problemstillingene handler om. Pålitelighet (reliabilitet) handler om at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig – at innholdet er til å stole på. Både relevans og pålitelighet vurderes i forbindelse med kvalitetssikringen av forvaltningsrevisjonen.

Undersøkelsen bygger på data innhentet ved hjelp av flere metoder og fra ulike datakilder, jf. beskrivelsene ovenfor.

Vi har tatt hensyn til de muligheter og begrensninger som ligger i datagrunnlaget. Vi mener derfor at de innsamlede dataene er tilstrekkelig relevante og pålitelige som grunnlag for våre vurderinger og konklusjoner.

Personopplysninger

I forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi kun behandlet personopplysninger som navn og epostadresse til ansatte i kommunen.

Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 24-2 fjerde ledd.

Vi behandler personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring.

Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside vtrevisjon.no.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres, dokumenteres og rapporteres i samsvar med lov og forskrift, og god kommunal revisjonsskikk, jf. kommuneloven §24-2. Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med kommuneloven, forskrift om kontrollutvalg og revisjon og RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon²⁰.

RSK 001 krever at forvaltningsrevisjon skal kvalitetssikres. Kvalitetssikring skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet. Videre skal det sikres at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

²⁰ Gjeldende RSK 001 er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre med virkning fra 1 februar 2011, og er gjeldende som god kommunal revisjonsskikk. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

Vestfold og Telemark revisjon IKS har et system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll – *ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester*. Denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikret i samsvar med vårt kvalitetskontrollsystem og i samsvar med kravene i RSK 001.

På vakt for felleskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?

Ta kontakt med oss:

Telefon: 35 91 70 30 / 33 07 13 00

E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no